

СУЧАСНИЙ СТАН БІРЖОВОГО СЕКМЕНТУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи

В. М. Мироненко, спеціальність Фінанси, банківська справа та страхування, студент групи ФК-61М

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Відомо, що обіг цінних паперів на біржовому ринку має істотне значення для функціонування фондового ринку в цілому. Саме на організованому фондовому ринку забезпечується висока концентрація попиту і пропозиції в єдиному місці, встановлюється найбільш об'єктивна система цін на окремі фінансові інструменти і послуги, проводиться перевірка фінансового стану емітента головних видів цінних паперів, які допускаються до торгів. Процедура торгів має відкритий характер, гарантується виконання укладених угод.

В сучасних умовах у біржовому обігу перебуває незначна частина всіх цінних паперів (рис. 1).

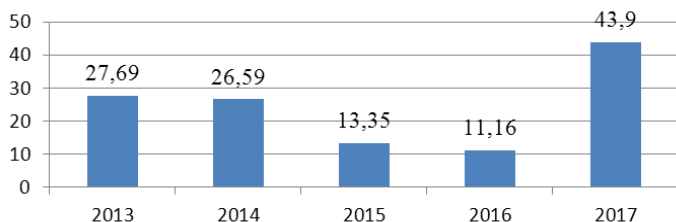

Рисунок 1 – Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів в Україні у 2013–2017 рр. [1]

У 2017 році частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів збільшилась та становила 43,9 %.

Основною причиною стрімкого зростання частки біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів в Україні у 2017 р. на фоні скорочення обсягу біржових торгів (рис. 2) стало стрімке зниження на 72,23 %, порівняно з 2016 роком загального обсягу торгів на ринку цінних паперів в Україні. Це сталося через те, що з 2017 р. депозитні сертифікати більше не враховуються у розрахунках обсягу торгів (у 2016 році

обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів становив 1 153,15 млрд грн). Відповідно до Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи депозитний сертифікат Національного банку України – це один з монетарних інструментів, що є борговим зобов'язанням НБУ, який свідчить про розміщення в Національному банку України коштів банків та їх право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку.

Загальний обсяг торгів на організованому ринку протягом 2017 р. досяг п'ятирічного мінімуму (рис. 2).

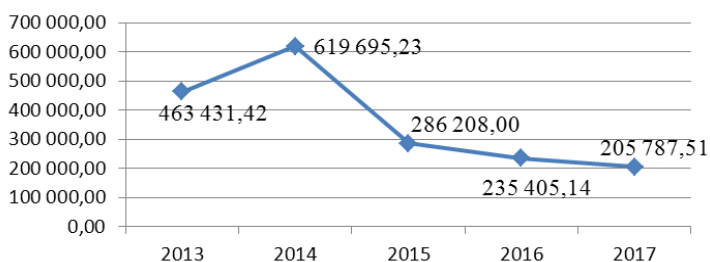

Рисунок 2 – Обсяг торгів на біржовому ринку цінних паперів в Україні у 2013–2017 рр., млн. грн [1]

Обсяги торгів за всіма фінансовими інструментами, крім опціонних сертифікатів, значно скоротились у порівнянні з останніми роками. Разом з тим, структура торгів на біржовому ринку значно не змінилась, у зв'язку з цим падіння обсягу торгів не можна пов'язувати зі зменшенням активності учасників.

На кінець 2017 р. діяльність з організації торгівлі здійснювали лише 7 фондових бірж, в той час як у 2016 році їх функціонувало 9, а у 2013–2015 рр. – 10. При цьому, ключовими організаторами торгівлі протягом аналізованого періоду, на яких було сконцентровано понад 95 % загального біржового обороту, а у 2017 р. 99,7 %, були лише 3 з них: ПФТС, Перспектива та УБ [1].

За структурою обсягів торгів в розрізі фінансових інструментів протягом усього аналізованого періоду вітчизняний біржовий фондовий ринок фактично був ринком державних облігацій (від 74,63 % у 2013 р. до 92,1 % у 2017 р. загального обсягу).

Зазначені вище дані свідчать про те, що український фондовий ринок низьколіквідний. Крім цього, існує ще одна серйозна проблема – це низький відсоток акцій, які перебувають в обігу. Адже саме цей сегмент ринку займає важливе місце серед ринків капіталів, рівень надійності і ліквідності якого є одним із чинників, що визначає інвестиційний клімат у країні, сприяє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки.

Для покращення ситуації на фондовому ринку необхідно вжити низку заходів. По-перше, має бути запропоновано широкий спектр інструментів та ефективні механізми взаємодії учасників ринку. По-друге, розвиток фондового ринку України має бути тісно пов'язаний з розвитком інших сегментів фінансового ринку (банківського, страхового, сектору пенсійного забезпечення тощо). По-третє, основною функцією, яку має виконувати ринок цінних паперів, є забезпечення грошовим капіталом потреб економіки країни шляхом створення механізму акумулювання, розподілу та перерозподілу фондів коштів від особи, яка володіє вільними інвестиційними ресурсами, до особи, якій необхідні такі ресурси для розвитку.

Аналіз особливостей функціонування біржового фондового ринку України впродовж 2013–2017 рр. дозволяє зробити висновок, що даний ринок є децентралізованим з домінуючою часткою позабіржового обігу цінних паперів, хоча світова тенденція характеризується створенням загальнонаціональної системи фондового ринку; номенклатура використовуваних фінансових інструментів на фондовому ринку є надто вузькою, простежується стала тенденція до зростання обсягів торгів державними цінними паперами; обмежена кількість ліквідних та інвестиційно-привабливих цінних паперів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua>. – Назва з екрана.